

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası : 2013/5956

Karar Tarihi : 15/4/2014

Başkan : Alparslan ALTAN

Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR

Celal Mümtaz AKINCI

Muammer TOPAL

M. Emin KUZ

Raportör : Şebnem NEBİOĞLU ÖNER

Başvurucu : Murat DURMAZ

Vekili : Av. Mustafa DOĞAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, çalıştığı işyerinden ayrılması sonrasında kişisel bilgilerine ulaşılarak bu bilgilerin işçilik alacağına ilişkin olarak açılan davada hukuka aykırı delil olmasına rağmen kullanılması ve bu kapsamda yaptığı suç duyurusu üzerine kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmesi nedeniyle Anayasa'nın 20., 22. ve 36. maddelerinde tanımlanan özel hayatın gizliliği, haberleşme ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür, ihlalin tespitiyle, iş mahkemesinde görülen davanın aleyhine sonuçlanması halinde yeniden yargılama yapılmasına ve uğradığı manevi zararın tazminine karar verilmesini talep etmiştir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 29/7/2013 tarihinde Ankara 10. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. İdari yönden yapılan ön incelemede başvurunun Komisyona sunulmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölümün İkinci Komisyonunca, kabul edilebilirlik incelemesi Bölüm tarafından yapılmak üzere dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve eklerinde belirtilen ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu tarafından, işyerinden ayrılmasına bağlı olarak işyerindeki şahsi bilgilerine el konularak kullanıldığı iddiasıyla yapılan suç duyurusu üzerine, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 7/1/2013 tarih ve S.2012/144285 sayılı kararıyla şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir.

6. Başvurucu tarafından belirtilen karar aleyhine yapılan itiraz İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesinin 28/5/2013 tarih ve 2013/1175 değişik sayılı kararı ile reddedilmiştir.

7. Başvurucu tarafından işveren aleyhine açılan ve İstanbul 14. İş Mahkemesinin E.2012/403 sırasına kaydedilen alacak davası hâlihazırda derdesttir.

B. İlgili Hukuk

8. 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 172. ve 173. maddeleri.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

9. Mahkemenin 15/4/2014 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuru nunun 29/7/2013 tarih ve 2013/5956 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

10. Başvurucu, çalıştığı işyerinden ayrılması sonrasında, kullanımına tahsis edilmiş olan dizüstü bilgisayara, şahsi ajandalarına ve kartvizitlerine işverence el konularak, belirtilen eşya içindeki resim, fotoğraf ve diğer kişisel bilgilerine ve şifresi kırılmak suretiyle e-posta adresinin içeriğine ulaşıldığını, bu kapsamda yaptığı suç duyurusu üzerine İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 7/1/2013 tarih ve S.2012/144285 sayılı kararı ile kovuşturmayaya yer olmadığına karar verildiğini, karara karşı yaptığı itirazın İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesinin 28/5/2013 tarih ve 2013/1175 sayılı kararı ile reddedildiğini, yapılan ceza soruşturmasının yalnızca dizüstü bilgisayarın işverene ait olduğu vakıasına dayanılarak sonuçlandırıldığını, ayrıca belirtilen kişisel bilgilerin işçilik alacağına ilişkin olarak açılan davada hukuka aykırı delil olmasına rağmen kullanıldığını belirterek, adil yargılanma ve özel hayatın gizliliği hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

B. Değerlendirme

1. Adil Yargılanma Hakkı Yönünden

a. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının S.2012/144285 Sayılı Dosyası Açısından

11. Başvurucu, çalıştığı işyerinden ayrılması sonrasında üçüncü kişilerce kişisel verilerinin elde edilerek kullanıldığı iddiasıyla yaptığı suç duyurusu üzerine şüpheliler hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına karar verildiğini belirterek, Anayasa'nın 36. maddesinde tanımlanan hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

12. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir...”

13. 30/11/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un, “Bireysel başvuru hakkı” kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.”

14. Anılan Anayasa ve Kanun hükmüne göre, Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için, kamu gücü tarafından müdahale edildiği iddia edilen hakkın Anayasa’da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) ve Türkiye’nin taraf olduğu ek protokollerinin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle, Anayasa ve Sözleşme’nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (B. No. 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

15. Anayasa’nın “*Hak arama hürriyeti*” kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.”

16. Sözleşme’nin “*Adil yargılanma hakkı*” kenar başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyumsuzluklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kamunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

17. Anayasa’nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Anayasa’da adil yargılanma hakkının kapsamı düzenlenmediğinden bu hakkın kapsam ve içeriğinin, Sözleşme’nin “*Adil yargılanma hakkı*” kenar başlıklı 6. maddesi çerçevesinde belirlenmesi gerekir (B. No. 2012/13, 2/7/2013, § 38).

18. Sözleşme’nin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6. maddesinde adil yargılanmaya ilişkin hak ve ilkelerin “*medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili uyumsuzlukların*” ve bir “*suç isnadının*” esasının karara bağlanması esnasında geçerli olduğu belirtilerek hakkın kapsamı bu konularla sınırlandırılmıştır. Bu ifadeden, hak arama hürriyetinin ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilmek için, başvurunun ya medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili bir uyumsuzluğun tarafı olması ya da başvurucuya yönelik bir suç isnadı hakkında karar verilmiş olması gerektiği anlaşılmaktadır (B. No. 2012/917, 16/4/2013, § 21).

19. Bir ceza davasında üçüncü kişilerin suçlanması veya cezalandırılmasını talep eden mağdur, suçtan zarar gören, şikâyetçi veya katılan sıfatını haiz kişiler, adil yargılanma hakkının koruma alanı dışında kalmaktadır. Bu kuralın istisnaları, ceza davasında medenî hak talebine imkân veren bir sistemin benimsenmiş veya ceza davası sonucunda verilen kararın hukuk davası açısından etkili ya da bağlayıcı olması hâlleridir (B. No. 2013/1845, 7/11/2013, § 37; Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Perez/Fransa*, B. No. 47287/99, 12/2/2004, § 70).

20. Hukuk sistemimiz açısından, 5271 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi ile ceza muhakemesinde şahsi hak iddiasında bulunma imkânı ortadan kalkmış olup, başvurunun ceza muhakemesi sürecinde medeni haklarını ileri sürme imkânı bulunmamaktadır. Ayrıca somut olayda başvurunun isteğinin üçüncü kişilerin cezalandırılmasıyla, verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın etkilerinin de ceza muhakemesi süreci ile sınırlı olduğu ve başvurunun iddiaları göz önünde

bulundurulduğunda hukuk yargılaması açısından bağlayıcı bir etkisi bulunmadığı anlaşılmaktadır.

21. Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 36. maddesine dayanan ihlal iddiasının konusunun, Anayasa'da güvence altına alınmış ve AİHS kapsamında yer alan temel hak ve özgürlüklerin koruma alanı dışında kaldığı anlaşılmakla, başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin "konu bakımından yetkisizlik" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. İstanbul 14. İş Mahkemesinin E.2012/403 Sayılı Dosyası Açısından

22. Başvurucu, çalıştığı işyerinden ayrılması sonrasında, üçüncü kişilerce hukuka aykırı olarak elde edildiği iddia edilen kişisel bilgilerinin işçilik alacağına ilişkin olarak açılan davada hukuka aykırı delil olmasına rağmen kullanıldığını belirterek, Anayasa'nın 36. maddesinde tanımlanan hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

23. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"... Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

24. 6216 sayılı Kanun'un, "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmuş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir"

25. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca, Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiğini iddia eden herkese Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapma hakkı tanınmıştır. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ise, bireysel başvuruda bulunulmadan önce, ihlal iddiasının dayanağı olan işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmuş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Temel hak ihlallerini öncelikle derece mahkemelerinin gidermekle yükümlü olması, kanun yollarının tüketilmesi koşulunu zorunlu kılar (B. No. 2012/1027, 12/2/2013, §§ 19-20; B. No. 2012/13, 2/7/2013, § 26).

26. Başvuru konusu olayda, hukuka aykırı olarak elde edildiği iddia edilen kişisel verilerin kullanıldığı belirtilen yargılama prosedürünün ilk derece mahkemesi önünde derdest olduğu ve Mahkemece henüz uyumsuzluğun esasına dair bir karar verilmediği görülmektedir. Derdest olan yargılama faaliyeti nazara alındığında, ihlal iddiasıyla ilgili olarak kanunda öngörülmuş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmemiş olduğu anlaşılmaktadır.

27. Açıklanan nedenlerle, başvuru tarafından ihlal iddiasına ilişkin olarak kanunen öngörülmuş olan başvuru yolları tüketilmeksizin bireysel başvuruda bulunulduğu anlaşıldığından, başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin "başvuru yollarının tüketilmemesi" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Özel Hayatın Gizliliği Hakkı ve Haberleşme Hürriyeti Yönünden

28. Başvurucu, çalıştığı işyerinden ayrılması sonrasında, kullanımına tahsis edilmiş olan dizüstü bilgisayara, şahsi ajandalarına ve kartvizitlerine işverence el konulduğunu, belirtilen eşya içindeki resim, fotoğraf ve diğer kişisel bilgilerine ve şifresi kırılmak suretiyle e-posta adresinin içeriğine ulaşıldığı belirterek, Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde tanımlanan hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

29. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ise, bireysel başvuruda bulunulmadan önce, ihlal iddiasının dayanağı olan işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmüş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerektiği belirtilmiştir (§ 24).

30. Ancak belirtilen hükümlerde yer verilen olağan başvuru yolları ibaresinin, başvurunun şikâyetleri açısından makul bir başarı şansı sunabilecek ve bir çözüm sağlayabilecek nitelikte, kullanılabilir ve etkili başvuru yolları olarak anlaşılması gerekmektedir. Ayrıca, başvuru yollarını tüketme kuralı ne kesin ne şekli olarak uygulanabilir bir kural olup, bu kurala riayetin denetlenmesinde münferit başvurunun koşullarının dikkate alınması esastır. Bu anlamda, yalnızca hukuk sisteminde bir takım başvuru yollarının varlığının değil, aynı zamanda bunların uygulama şartları ile başvurunun kişisel koşullarının gerçekçi bir biçimde ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle başvurunun, kendisinden başvuru yollarının tüketilmesi noktasında beklenebilecek her şeyi yerine getirip getirmediğinin başvurunun özellikleri dikkate alınarak incelenmesi gerekir (B. No. 2013/2355, 7/11/2013, § 28; Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *İlhan /Türkiye*, B. No. 22277/93, 27/7/2000, §§ 56–64).

31. Başvuru konusu olayda, her ne kadar başvuru tarafından İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 7/1/2013 tarih ve S.2012/144285 sayılı dosyası üzerinde, üçüncü kişilerce şahsi eşyaları ve e-mail hesabı üzerinden, belirtilen eşya ve hesap içindeki resim, fotoğraf ve diğer kişisel bilgilerine ulaşıldığı belirtilerek suç duyurusunda bulunulmuş ise de, yapılan soruşturma neticesinde unsurları oluşmayan, kayda alınan konuşmaları yayınlamak, iş ve çalışma hürriyetinin ihlali, haberleşmenin gizliliğini ihlal, hırsızlık, kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmek veya yaymak ve şantaj suçları yönünden şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği ve başvurunun, kişisel verilerinin üçüncü şahıslarca elde edildiği iddiasını konu alan uyuşmazlığın esasına ilişkin olarak, özellikle iddiaya konu olay ve olguların tespiti açısından fonksiyonel olabilecek, başka bir yargısal prosedür de başlatmamış olduğu anlaşılmaktadır.

32. Devlet, özel hayatın gizliliğine keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür. Somut başvuruda olduğu gibi, özel kişiler arasındaki ihtilaflar açısından, çoğu zaman klasik müdahale biçimlerinden biri söz konusu olmamakla beraber, bu kapsamda da yetkili makamlar için geçerli olan usulî özen yükümlülüğü, gerekli usulî güvenceleri sunan yargısal prosedürleri sağlamak ve bu suretle yargısal ve idari makamların özel kişiler arasındaki bir uyuşmazlıkta etkili ve adil bir karar vermesini temin etme sorumluluğunu ifade etmektedir. Ancak Devletin, bu müdahalelere karşı etkili mekanizmalar kurma çerçevesindeki pozitif yükümlülüğü, tüm müdahale türleri açısından mutlaka cezai soruşturma ve kovuşturma yapılmasını gerekli kılmaz. Üçüncü kişilerin haksız müdahalelerine karşı bireyin korunması hukuk muhakemesi yoluyla da mümkündür.

33. Hukuka veya sözleşmeye aykırı bir fiil nedeniyle başkasına verilmiş olan zararın tazmin edilmesi yükümlülüğünü ifade eden hukuki sorumluluk, ceza hukuku

alanında suç diye adlandırılan insan davranışına göre daha geniş bir hukuka aykırı davranış grubunu kapsamaktadır. Bir eylemin suç teşkil edebilmesi için ilgili kanunda açıkça tanımlanması gerekirken haksız fiil için böyle bir sınırlamaya yer verilmemektedir. Ayrıca ceza hukuku alanında taksire dayalı sorumluluğun istisnai nitelik taşımasına rağmen, kasten veya taksirle başkalarına verilen zararın hukuki sorumluluk kapsamında giderim imkânının daha fazla olduğu, ceza hukuku alanında objektif sorumluluğa yer verilmezken hukuki sorumluluk alanında objektif sorumluluk esasının da etkin şekilde uygulandığı ve hukuki sorumluluk alanında aynı maddi vakıalar çerçevesinde daha düşük bir ispat standardı kullanılarak kişisel sorumluluğun söz konusu olabildiği anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, hukuk sistemimizde ceza muhakemesinde şahsi hak iddiasında bulunma imkânı ortadan kaldırılarak, hukuki sorumluluk alanındaki tazmin yükümlülüğünün asıl gayesinin zarar görenin zararının telafi edilmesi olduğu nazara alındığında, özellikle somut başvuruya konu ihlal iddiasına benzer uyuşmazlıklar açısından, hukuki tazmin yolunun daha yüksek başarı şansı sunabilecek, kullanılabilir ve etkili bir başvuru yolu olduğu anlaşılmaktadır (B. No. 2013/2355, 7/11/2013, § 31).

34. Yukarıda yer verilen tespitler çerçevesinde, başvuru tarafından yalnızca ceza muhakemesi yoluna başvurulmuş olduğu ve somut başvuru açısından daha etkili bir giderim yolu olan hukuk davası açma yoluna gidilmediği anlaşılmakla, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için tüm başvuru yollarının tüketilmesi koşulunun yerine getirildiği söylenemez.

35. Açıklanan nedenlerle, başvuru tarafından somut başvuru açısından daha etkili bir giderim yolu olan hukuk davası açma imkânı kullanılmaksızın bireysel başvuruda bulunulduğu anlaşıldığından, başvurunun bu kısmının “*başvuru yollarının tüketilmemesi*” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucunun,

1. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının S.2012/144285 sayılı dosyası yönünden ileri sürdüğü Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının “*konu bakımından yetkisizlik*” nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. İstanbul 14. İş Mahkemesinin E.2012/403 sayılı dosyası yönünden ileri sürdüğü Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının “*başvuru yollarının tüketilmemesi*” nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddialarının “*başvuru yollarının tüketilmemesi*” nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına,

15/4/2014 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparслан ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ